

RECENZJA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO I PEDAGOGICZNEGO

DR AGNIESZKI ZWIERKO - WIERCIOCH

**W POSTĘPOWANIU O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO
W DZIEDZINIE SZTUKI, W DYSCYPLINIE ARTYSTYCZNEJ SZTUKI MUZYCZNE**

Gdańsk, dnia 01.12.2020

AUTORKA RECENZJI:

Prof. dr hab. Bożena Anna Harasimowicz

Dziedzina – sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna – wokalistyka

Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku

ZLECENIODAWCA OPINII

Opinia powstała w oparciu o pismo otrzymane z Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie nr RDA/531/4/2020 z dnia 30.09.2020 r. w sprawie wyznaczenia komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego **dr Agnieszce Zwierko – Wiercioch** w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne, w którym powołano mnie do pełnienia funkcji **recenzenta**.

Zlecenie podjęto na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20.07.2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85 z później. zm.).

Wraz z w/wym. pismem otrzymałam następujące dokumenty w formie elektronicznej:

1. Wniosek z dnia 2.12.2019 o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne;
2. Dane wnioskodawczyni;
3. Odpis dyplomu DOKTORA sztuki muzycznej w dyscyplinie artystycznej wokalistyka z dnia 15.03.2015 r.
4. Autoreferat dr Agnieszki Zwierko – Wiercioch;
5. Plakaty
6. Recenzje i wywiady;
7. Zapis opery Modesta Musorgskiego pt. „Jarmark Soroczyński” z dnia 2 kwietnia 2017 roku w rosyjskiej wersji językowej z Komische Oper Berlin w reżyserii Barrie Kosky pod dyrekcją Henrika Nánási przedstawiony przez habilitantkę jako jej główne osiągnięcie artystyczne.

Złożona wraz z wnioskiem dokumentacja dorobku Kandydatki została wyczerpująco przygotowana i bez zastrzeżeń odpowiada wymaganiom ustawy.

PODSTAWOWE DANE O KANDYDATCE:

Dr Agnieszka Zwierko – Wiercioch urodziła się w Warszawie. W roku 1987 ukończyła Instytut Informatyki na Wydziale Elektroniki Politechniki Warszawskiej uzyskując tytuł magistra inżyniera elektroniki oraz ukończyła Państwową Szkołę Muzyczną II stopnia w Warszawie przy ul. Miodowej w klasie śpiewu solowego pani Wandy Bienieckiej.

W roku 1994 otrzymała tytuł magistra sztuki na Wydziale Wokalno – Aktorskim w Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie w klasie śpiewu prof. Kazimierzy Goławskiej.

W latach 1991-1992 pracowała w wymiarze ½ etatu w Reprezentacyjnym Zespole Artystycznym Wojska Polskiego jako solistka, a następnie w dniach 1 kwietnia do 30 czerwca 1993 w wymiarze ¼ etatu.

Jako solistka etatowa (w pełnym wymiarze) była zatrudniona w: Teatrze Muzycznym ROMA w Warszawie (1.12.1996 – 31.07.1997), w Teatrze Wielkim Operze Narodowej w Warszawie (1.03.2001 – 28.02.2002), w Morawsko – Śląskim Teatrze Narodowym w Ostrawie (Czechy) (1.03.2005 -28.02.2009).

9 marca 2016 roku otrzymała dyplom Honorowego Złotego Inżyniera *Przeglądu Technicznego* za rok 2015 przyznawany absolwentom uczelni technicznych prowadzących wyróżniającą się działalność w innych zawodach.

Od 1 października 2017 do 30 września 2020 zatrudniona na Wydziale Instrumentalno – Pedagogicznym w Białymstoku, Filia UMFC w Warszawie na stanowisku adiunkta w Katedrze Wokalistyki w wymiarze ½ etatu.

31 marca 2015 roku otrzymała dyplom doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej Wokalistyka uchwałą Rady Wydziału Wokalno – Aktorskiego UMFC w Warszawie, na podstawie przedstawionej rozprawy doktorskiej pt. „Kundry. Wagnerowska Maria Magdalena”. Promotorem w przewodzie był prof. dr hab. Ryszard Cieśla, a recenzentami byli prof. dr hab. Leszek Skrla i prof. Monika Swarowska – Walawska. Od czasu uzyskania stopnia doktora, habilitantka wykazuje dużą aktywność

operową, koncertową i dydaktyczną, czego dowodem jest przedstawiona przez nią dokumentacja.

OCENA AUTOREFERATU:

Autoreferat dr Agnieszki Zwierko – Wiercioch jest kompendium wiedzy o jej drodze artystycznej jaką przebyła od początków swej kariery artystycznej do momentu złożenia dokumentów przewodowych.

W pierwszej części autoreferatu habilitantka barwnie opisuje swoje dzieciństwo i pochodzenie swojej rodziny. Podkreśla rodzinne związki z kompozytorem Arturem Malawskim i swym pradziadkiem ze strony ojca, który był organistą w Lipniskach na Białorusi, jednak jak sama zauważa, nie było w jej domu rodzinnym tradycji muzycznych. W drugiej klasie szkoły podstawowej rozpoczyna prywatnie naukę gry na fortepianie, aby następnie kontynuować ją w Szkole Muzycznej I stopnia im. K. Kurpińskiego w Warszawie. Punktem zwrotnym był udział w projekcie ISME (International Society for Music Education), podczas którego wykonała wokalną partię Narratora w wierszu Juliana Tuwima „Ptasie plotki” w spektaklu pt. „Leśna królowna” Jana Fotka. Premiera tego spektaklu odbyła się 3.06.1978 roku w Sali Kameralnej Teatru Wielkiego w Warszawie. Opisane powyżej wydarzenie wieńczące zakończenie szkoły muzycznej I stopnia w klasie fortepianu, otworzyło przed nią nowe perspektywy w zakresie jej edukacji artystycznej. Wstąpiła do chóru młodzieżowego działającego przy parafii pw. Św. Jakuba w Warszawie. Tam poznała organistę Zdzisława Woźniaka, który później przygotował ją do egzaminu wstępnego na śpiew solowy do Szkoły Muzycznej II stopnia im. J. Elsnera przy ul. Miodowej. W roku 1988 rozpoczęła naukę na wydziale wokalno – aktorskim w warszawskiej Akademii Muzycznej im. F. Chopina w klasie prof. Kazimierzy Goławskiej jako sopran, a ukończyła ją w roku 1994 z wyróżnieniem jako mezzosopran. Trudno nie zgodzić się z habilitantką, że zmiana gatunku głosu z sopranu na mezzosopran, po odbyciu sześciu lat studiów wiąże się z całkowitą zmianą zarówno techniki wokalnej i repertuaru. Nie jest to jednak czas za stracony, ponieważ znajomość literatury wokalnej na głos sopranowy z pewnością okaże się przydatny w dalszej pracy pedagogicznej habilitantki.

Drugi rozdział Autoreferatu poświęcony jest działalności artystycznej.

Już w trakcie studiów dużo koncertowała. Za początek swojej drogi artystycznej dr Agnieszka Zwierko – Wiercioch uważa swój debiut w Filharmonii Białostockiej w marcu

1989 w Glorii A. Vivaldiego D-dur RV 589 pod dyrekcją Andrzeja Banasiewicza w partii sopranu. Okres studiów obfitował w wiele znaczących wydarzeń artystycznych z jej udziałem, z czego w mojej ocenie najważniejsze z nich, to wykonanie Mszy c moll W.A. Mozarta z Chor und Orchester des Collegium Musicum der J. Gutenberg Universität Mainz pod dyrekcją prof. Josharda Dausa w Sali koncertowej Akademii Muzycznej im. F. Chopina w Warszawie, prawykonanie kompozycji Krzesimira Dębskiego poświęconej pamięci Ks. Jerzego Popiełuszki pod dyrekcją Josepha Hertera w Kościele pw. Św. Stanisława Kostki w Warszawie oraz tournée po Francji z Requiem W.A. Mozarta pod dyr. Mirosława Jacka Błaszczyka z Chórem i Orkiestrą Filharmonii Białostockiej. W czasie studiów współpracowała z Warszawskim Chórem Nauczycielskim oraz z Reprezentacyjnym Zespołem Artystycznym Wojska Polskiego. Za debiut na scenie operowej uważa rolę *Matki* w jednoaktówce Giancarlo Menottiego *Amahl i nocni goście*, którego premiera miała miejsce dnia 23 grudnia 1990 roku na Scenie Kameralnej Teatru Wielkiego w Warszawie.

Po ukończeniu studiów z wyróżnieniem na UMFC w Warszawie dnia 21 czerwca 1994 roku, ze względu na problemy z głosem, pozostawała pod opieką wokalną prof. Ewy Wdowickiej z Poznania oraz Maestro Claudio Desderi'ego.

Działalność artystyczną wznowiła w roku 1995 nawiązaniem współpracy z Orkiestrą Koncertową Wojska Polskiego, a po roku zasiliła zespół solistów Teatru Muzycznego Roma. Współpracowała również z Teatrem Wielkim w Poznaniu i w TW w Łodzi. Za punkt zwrotny w początkowym okresie działalności operowej uważa rolę *Grzechu* we wznowieniu opery *Raj utracony* K. Pendereckiego w Teatrze Wielkim Operze Narodowej pod dyr. Andrzeja Straszynskiego. Od tego czasu nawiązała trwałą współpracę z TOWN, która trwała do roku 2002. W tym czasie wzięła udział w wielu spektaklach, jak np.: Fenena w *Nabucco*, Maddalena w *Rigoletto*, Ulrica w *Balu maskowym*, Amneris w *Aidzie* G. Verdiego, Judit w *Zamku Księcia Sinobrodego* B. Bartóka, Suzuki w *Madame Butterfly* G. Pucciniego, Diakonissa w *Królu Rogerze* K. Szymanowskiego i innych.

Dalej następuje opis jej bardzo bogatej działalności na scenach operowych świata, w których śpiewała znaczące role mezzosopranowe. Początkowo był to Teatro Regio w Turynie (2000), a od 2003 roku teatry operowe w Czechach i na Słowacji. Habilitantka podkreśla znaczenie tego okresu w swojej karierze, nazywając go czasem okrzepnięcia i poznania czołowych partii z repertuaru mezzosopranowego. Rozwinęła się aktorsko i zmieniła swe spojrzenie na role dramatyczne. Do czołowych partii, które w tym okresie

wymienia, zaliczyć można: Santuzę w *Rycerskości wieśniaczej* P. Masscagniego, Kostelničkę // *Jenufa* i Kabanichę/*Katia Kabanova* L. Janačka, Jeżibabę/*Rusałka* A. Dworzaka, Carmen/ *Le Tragédie de Carmen* G. Bizeta/P. Brooke'a, Azucenę/*Trubadur*, Eboli/*Don Carlo* G. Verdiego, Charlotte/*Werther* J. Masseneta, Princesse di Boullon/*Adriana Lecouvreur* F. Cilei.

Następnie habilitantka wymienia teatry tzw. Europy Zachodniej i jej debiut w Operze Królewskiej w Kopenhadze (Dania) w roli Eboli/*Don Carlo* G. Verdiego, w operze w Lipsku i Semperoper w Dreźnie (Niemcy). Występy na tych trzech prestiżowych scenach zawdzięcza włoskiemu dyrygentowi Massimo Zanetti. Podkreślić należy, że habilitantka występowała także w mediolańskiej La Scali w partii Kostelnički w operze *Jenufa* L. Janačka i w Teatro Massimo Palermo, gdzie śpiewała przez siedem sezonów. Dr Agnieszka Zwierko - Wiercioch wspomina z satysfakcją współpracę ze znakomitymi włoskimi reżyserami i dyrygentami, jak: Marco Armiliato, Donato Rezetti, Bruno Campanella, Paolo Arrivabben czy Stefano Ranzani.

Habilitantka nie stroni również od repertuaru oratoryjnego, choć nie jest on tak licznie przez nią wykonywany, jak partie operowe. Nadal występuje w ważnych teatrach operowych świata, jak Opera Lyra w Ottawie (*Larina/Eugeniusz Oniegin* P. Czajkowskiego), Grand Teatre del Leceu w Barcelonie (*Diakonissa/Król Roger* K. Szymanowskiego), Staatsoper Unter den Linden w Berlinie (*Ludmiła/Sprzedana narzeczona* B. Smetany, Teatr La Monnaie w Brukseli i Teatro Real w Madrycie (*Amelfa/Złoty kogucik* N. Rimskiego – Korsakowa), Teatro Campoamor Opera de Oviedo (*Kabanicha/Kat'a Kabanova* L. Janačka, Theater an der Wien w Wiedniu (*Księżna Romanowna/Czarodziejka* P. Czajkowskiego, Teatro Colon w Buenos Aires, gdzie kontynuowała współpracę kolejne trzy sezony śpiewając trzy role w *Tryptyku* G. Pucciniego (*Frugola/Płaszcz*, *Zia principessa/Suor Angelica*, *Zita/Gianni Schicchi*) oraz śpiewając jej wymarzoną rolę Preziosilli w *Mocy przeznaczenia* G. Verdiego.

Kontynuując swoje wspomnienia, habilitantka podkreśla swoją bytność na scenie jednego z najbardziej prestiżowych teatrów operowych, jakim jest **Royal Opera Covent Garden**, gdzie wykonała swoją „key roles”, czyli Jeżibabę w operze A. Dworzaka – *Rusałka* oraz współpracę z kolejnym znakomitym dyrygentem (obecnym dyrektorem muzycznym nowojorskiej Metropolitan Opera) – Yannik’iem Nezét – Seguin.

Kolejnym ważnym wydarzeniem w jej artystycznej karierze jest nawiązanie współpracy z **Komische Oper w Berlinie** w sezonie 2010/2011. Poznanie reżysera Berrie'go Kosky, wpływa na diametralną zmianę w jej podejściu do gry aktorskiej, którą stosowała przez wiele lat na operowych scenach świata. Odkrywa swoje zdolności komiczne, a role które gra na tej scenie zaliczyć należy do charakterystycznych. Swoją współpracę z tym teatrem kontynuuje przez następne blisko 10 lat, tj. do dziś. Zagrała na tej scenie 50 spektakli *Balu w Savoyu* P. Abrahama, rolę Mme de la Haltière w rzadko wykonywanej operze *Cendrillon (Kopciuszek)* J. Masseneta, która została doceniona na rynku europejskim i została wykonana 28 razy podczas Tour i Festiwalu w operze **Glyndebourne** w sezonie 2018/19. Nagranie DVD ma ukazać się prawdopodobnie w 2020 roku. Dalej następuje dogłębny opis wyróżnionego osiągnięcia artystycznego habilitantki, którym jest *Jarmark Soroczyński* Modesta Musorgskiego i rola Chiwrji. Opis i ocena dzieła znajdują się w dalszej części recenzji. Podkreślić należy fakt, iż sama habilitantka uważa ten spektakl za najważniejszy w ostatnim dziesięcioleciu jej kariery operowej.

DYSKOGRAFIA

Jeżeli chodzi o dyskografię, nie jest ona tak liczna jak produkcje operowe dr Agnieszki Zwierko – Wiercioch, w których brała udział. Większość jej nagrań stanowią rejestracje „live” na serwerach operowych w Internecie. Habilitantka wymienia 3 wydane płyty CD z jej udziałem w charakterze solistki:

1. F. Schubert – Mass in E flat major D 950 wydana przez Ars Medica Pro Humanitate, live recording AMH 902 CD;
2. P. Łukaszewski – Missa pro Patria – Acte Prealable 1998 AP0009;
3. St. Moniuszko – Straszny Dwór – EMI CLASSIC 2003, 2 CD 7243 5 57489 2 8

Oraz dwie płyty DVD:

1. K. Szymanowski – Król Roger wyprodukowane przez Royal Opera House Covent Garden Foudation 2015, OA1161D;
2. N. Rimsky-Korsakov – Le coq d'or/Złoty kogucik wyprodukowane przez La Monnaie/De Munt&Energipole Group 2016, BAC 147.

Repertuar, który znajduje się na płytach CD i DVD jest różnorodny i zawiera zarówno dzieła oratoryjne jak i operowe, z czego *Król Roger* K. Szymanowskiego zasługuje na

wyróżnienie ze względu na trudność dzieła, obsadę solistów, dyrygenta (Antonio Pappano) i reżysera spektaklu (Kasper Holten), jak i prestiżowe miejsce inscenizacji jakim jest Royal Opera House Covent Garden.

DZIAŁALNOŚĆ PEDAGOGICZNA:

Jak wynika z załączonej do wniosku dokumentacji, do roku 2017 habilitantka nie zajmowała się profesjonalnie nauczaniem śpiewu solowego.

Dotychczasowy imponujący dorobek artystyczny, pozwolił Agnieszce Zwierko – Wiercioch w roku 2015 uzyskać stopień doktora, a jej myśli skierowały się ku profesjonalnemu nauczaniu śpiewu solowego.

1 października 2017 rozpoczęła współpracę z Wydziałem Instrumentalno – Pedagogicznym w Białymstoku, Filia UMFC w Warszawie. Kilkukrotnie brała udział w pracach jury, m.in. podczas XIV Ogólnopolskiego Konkursu Moniuszkowskiego „Aria i pieśń wieczorna” w Białymstoku (2017), podczas Konkursu „Bella voce” w Busku – Zdroju (2019) oraz prowadziła dwa kursy wokalne, jeden z mezzosopranami w Polskim Narodowym Chórze Młodzieżowym we Wrocławiu i drugi tzw. Master Class przed Konkursem „Bella voce” w Busku Zdroju (2019).

Podsumowując autoreferat, zarówno bogatą działalność artystyczną, jak i skromniejszy dorobek pedagogiczny dr Agnieszki Zwierko – Wiercioch uznają, że habilitantka posiada ogromną wiedzę z dziedziny literatury wokalne, świata opery, doświadczenie sceniczne, znajomość sześciu języków obcych (od stopnia podstawowego do zaawansowanego) oraz jest wybitną artystką o wielkim dorobku, który z pewnością wykorzysta w pracy z młodzieżą.

Autoreferat przyjmuję bez zastrzeżeń i stwierdzam, że spełnia on wymagania określone w rozporządzeniu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

OCENA DZIEŁA ARTYSTYCZNEGO:

Zgodnie z wymogami art. 16 ust.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zm.), spośród wielu wykonywanych przez siebie dzieł operowych

dr Agnieszka Zwierko – Wiercioch wymienia rolę Chiwrji w operze Modesta Musorgskiego *Jarmark Soroczyński*, jako swoje najważniejsze osiągnięcie artystyczne.

Spektakl został zarejestrowany na żywo w Komische Oper w Berlinie (Niemcy) podczas premiery w dniu 2 kwietnia 2017 roku.

Obsada spektaklu:

Jens Larsen – Czerewik, **Agnieszka Zwierko – Chiwrja**, Mirka Wagner – Parasja, Tom Erik Lie – Kum, Ivan Tursić – Afanasij Iwanowicz, Hans Gröning – Cygan, Chór i Orkiestra Komische Oper Berlin, reż. Barrie Kosky, dyr. Henrik Nánási.

Główne sceny z udziałem Chiwrji rozgrywają się w II akcie opery. Na pierwszy plan wysuwa się długi, duży stół, za którym bohaterka w zabawny sposób rozgrywa scenę, w której złości się na swego męża pogrążonego w pijackim śnie.

W końcu przegania go, gdyż oczekuje na swego kochanka, młodego popa z Soroczyńca, Afanasiego Iwanowicza. Następuje zabawna scena zalotów, którą burzy powrót Czerewika, a Chiwrja ukrywa swego kochanka w gigantycznym indyku.

Wspaniała, pełna dowcipu gra aktorska, okraszona doskonale wyważonym krokiem tanecznym, muzyką pełną ludowych rytmów i melodii ukraińskich nadaje tej scenie komicznego wyrazu i uroku. Postać Chiwrji wymaga od śpiewaczki nie tylko doskonałej techniki wokalne, ale przede wszystkim jest wymagająca pod względem gry aktorskiej oraz ruchu scenicznego. Agnieszka Zwierko – Wiercioch doskonale poradziła sobie z trudną partią tworząc znakomitą, charakterystyczną postać, prezentując świetne warunki głosowe, głos o pięknej barwie, nośny, czysty, poparty ekspresją wykonania i wieloma udanymi scenami komicznymi. Bogactwo zastosowanych przez habilitantkę środków artystycznego wyrazu oraz umiejętności wokalnych sprawia, że rola Chiwrji jest po prostu dla niej stworzona. Podkreślić należy fakt, że orkiestra Komische Oper pod dyktando Henrika Nánási grała fantastycznie, znakomici soliści i wspaniała reżyseria Barrie Kosky'iego nadała dziełu Modesta Musorgskiego lekkości i humoru.

Stwierdzam, że wykonanie partii Chiwrji spełnia moje oczekiwania pod względem wykonania i doznań artystycznych. **Dzieło oceniam pozytywnie.**

KONKLUZJA

Na podstawie przedstawionej dokumentacji i jej analizy stwierdzam, że Dr Agnieszka Zwierko – Wiercioch posiada ogromny repertuar mezzosopranowy.

Jest artystką ukierunkowaną głównie na dzieła z gatunku muzyki operowej, wykazuje się również znajomością repertuaru sopranowego, w tym dzieł oratoryjnych. Zna kilka języków obcych. Zabrakło mi jedynie w jej repertuarze literatury pieśniarskiej, gdyż przeglądając wszystkie jej plakaty nie dostrzegłam wśród nich żadnego, który udokumentowałby jej koncert o charakterze pieśniarskim czy też wskazywał na znajomość literatury tego gatunku, co w przypadku nauczania śpiewu solowego uważam za lukę do uzupełnienia. Słabym punktem jest również brak działalności organizacyjnej i naukowej.

Podsumowując osiągnięcia artystyczne i dydaktyczne habilitantki oraz wysoko przeze mnie ocenione wykonanie dzieła artystycznego, gdzie wcieliła się w postać Chiwrji w spektaklu *Jarmark Soroczyński* M. Musorgskiego, dostrzegając również fakt, że habilitantka godnie reprezentuje polską szkołę śpiewu operowego na najważniejszych scenach operowych świata i ma w swej dyskografii dzieła twórców polskiej opery narodowej uważam, że wniosła ona tym samym niewątpliwy wkład w rozwój dyscypliny sztuki, jakim jest Wokalistyka.

Stwierdzam niniejszym, że spełnia ona wymagania art.16 pkt. 2 ustawy z dnia 14.03.2003 roku oraz Art. 219 ust. 1, pkt. 1, pkt. 2 c) i pkt. 3 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Prof. dr hab. Bożena Harasimowicz

